യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 182

വൃദ്ധതാപസ ഉവാച .
തസ്മിന്നേവ കദമ്ബേ്സ്മിൻ-വർഷാണി+ സ്വേച്ഛയാ ദശ .
സ്ഥിത്വാ ഗൗരീ ജഗാമാഥ ഹരവാ-മാർധ-മന്ദിരമ് .. 1
തത്സ്പർശാ/മൃത-സിക്തോ്യം കദമ്ബ-തരുപുത്രകഃ .
ഉത്സങ്ഗ ഇവ ചാസീനോ ന-യാ+ത്യേവ പുരാണതാമ് .. 2
തതോ ഗൗ+ര്യാ പ്രയാ-തായാം തദ്വനം താദൃശം മഹത് .
സാമാന്യ-വനതാം യാതം ജന-വൃന്ദോപ-ജീവിതമ് .. 3
മാലവോ നാമ ദേശോ്സ്തി ത+ത്രാഹം പൃഥിവീപതിഃ .
കദാചിത്-ത്യക്തരാജ്യശ്രീർ/മുനീനാ-മാശ്രമാൻ-ഭ്രമൻ .. 4
ഇമം ദേശമനുപ്രാപ്ത ഇഹ ചാശ്രമ-വാസിമിഃ .
പൂജിതോ്സ്യ കദമ്ബസ്യ+ ധ്യാനനിഷ്ഠസ്തലേ സ്ഥിതഃ .. 5
കേനചിത്ത്വഥ കാലേന+ ഭ്രാതൃഭിഃ സപ്തഭിഃ സഹ .
ഭവാ-ന+ഭ്യാഗതഃ പൂർവം തപോർഥ-മിമ-മാശ്രമം .. 6
തപസ്വിനോ്ഷ്ടാവിഹ തേ/ തഥാ നാമ തദാ്വസൻ .
യഥാ തപസ്വിനോ്ന്യേ/ തേ തേഷാം മാന്യാസ്/തപസ്വിനഃ .. 7
കാലേനാ-നന്തര-മസാ/വേകഃ ശ്രീ/പർവതം ഗതഃ .
സ്വാമിനം കാർതികേയം ച+ ദ്വിതീയസ്/തപസേ ഗതഃ .. 8
വാരാ-ണസീം തൃതീയസ്തു ചതുർഥോ്ഗാ+ദ്ധിമാ/ചലമ് .
ഇഹൈവ തേ പരേ ധീരാശ്-ചത്വാരോ്ന്യേ പരം തപൻ .. 9
സർവേഷാമേവ ചൈതേഷാം പ്രത്യേകം ത്വേത-ദീപ്സിതമ് .
യഥാ സമസ്ത+ദ്വീപായാ ഭുവോ്സ്യാഃ സ്യാം മഹീപതിഃ .. 10
അഥ സംപാദിതം തേഷാം സർവേഷാ-മേത-ദീപ്സിതമ് .
തപസ്/തുഷ്ടാഭി-രിഷ്ടാഭിർ/ദേവതാഭിർ-വരർ/വരൈഃ .. 11
തപ-തസ്തേ തതോ യാതാ+ ഭ്രാതരഃ സദനം നിജമ് .
ഭൂമൗ ധർമയുഗം ഭുക്ത്വാ വേധാ+ ബ്രഹ്മപുരീമിവ .. 12
തൈർഭവദ്/ഭ്രാതൃഭിർഭവ്യ വരദാന-വിധൗ തദാ .
ഇദം വരോ+ദ്യതാ യത്നാത്/പ്രാർഥിതാഃ സ്വേഷ്ട-ദേവതാഃ .. 13
ദേവ്യസ്/മാക-മിമേ സർവേ സപ്ത+ദ്വീപേ+ശ്വരസ്ഥിതൗ .
സത്യാഃ പ്രകൃതയഃ സന്തു സർവ ആശ്രമ-വാസിനഃ .. 14
തമിഷ്ടദേവതാസാർഥ//മുരരീകൃത്യ സാദരമ് .
തേഷാമസ്ത്വേവ-മിത്യു+ക്ത്വാ ജഗാ-മാന്തർദ്ധി-മീശ്വരീ .. 15
തേ തതഃ സദനം യാതാസ്/തേഷാമാശ്രമവാസിനഃ .
സർവ ഏവ ഗതാഃ പശ്ചാ/ദേക ഏവാസ്മി നോ ഗതഃ .. 16
അഹം കേവലമേകാന്തേ+ ധ്യാനൈകഗതമാനസഃ .
വാഗീശ്വരീ-കദമ്ബസ്യ തലേ തിഷ്ഠാമി ശൈലവത് .. 17
അഥ കാലേ വഹ+ത്യസ്മിൻ-നൃതുസം-വത്സരാത്മനി .
ഇദം സർവം വനം ഛിന്നം ജനൈഃ പര്യന്തവാസിഭിഃ .. 18

ഇദം കദമ്ബ-മ്ലാനം ജനതാഃ പൂജയന്ത്യലമ് .
വാഗീശ്വരീഗൃഹമിതി/ മാം-ചൈ-വൈക-സമാധിഗമ് .. 19
അഥൈനം ദേശമായാതൗ ഭവന്തൗ ദീർഘതാപസൗ .
ഏതത്തത്/കഥിതം സർവം ധ്യാന-ദൃഷ്ടം മയാഖിലമ് .. 20
തസ്മാ-ദുത്ഥായ ഹേ സാധൂ ഗച്ഛതം ഗൃഹമാഗതൗ .
തത്ര തേ ഭ്രാതരഃ സർവേ സംഗതാ ദാര-ബന്ധുഭിഃ .. 21
അഷ്ടാനാം ഭവതാം ഭവ്യം സദനേ+ സ്മേ ഭവിഷ്യതി .
മഹാത്മനാം ബ്രഹ്മലോകേ വസൂനാമിവ സംഗമഃ .. 22
ഇത്യുക്തേ തേന സ മയാ പൃഷ്ടഃ പരമ-താപസഃ .
സംദേഹാദി-ദമാശ്ചര്യ/മാര്യാസ്ത+ദ്വർണയാമ്യഹമ് .. 23
ഏകൈവ സപ്ത+ദ്വീപാസ്തി ഭഗവൻഭൂരിയം കില .
തുല്യകാലം ഭവ+ന്ത്യഷ്ടൗ സപ്ത+ദ്വീപേശ്വരാഃ കഥമ് .. 24
കദമ്ബ-താപസ ഉവാച .
അസമഞ്ജസ-മേതാവ/ദേവ നോ യാവദുച്യതേ .
ഇദമന്യദസം-ബദ്ധ/തരം സംശ്രൂയതാം മമ .. 25
ഏതേ്ഷ്ടൗ ഭ്രാതരസ്-തത്ര താപസാ ദേഹസംക്ഷയേ .
സപ്ത+ദ്വീപേശ്വരാഃ സർവേ ഭവിഷ്യന്തി ഗൃഹോദരേ .. 26
അഷ്ടൗ ഹ്യേതേ മഹീപീഠേ+ഷ്വേതേ+ഷ്വേതേഷു സദ്മസു .
സപ്ത+ദ്വീപേശ്വരാ ഭൂപാ ഭവി+ഷ്യന്തീഹ മേ ശൃണു .. 27
അസ്ത്യേ-തേഷാം കിലാഷ്ടാനാം ഭാര്യാഷ്ടക-മനിന്ദിതമ് .
ദിഗന്തരാണാം നിയതം താരാഷ്ടക-മിവോ+ജ്ജ്വലമ് .. 28
തദ്ഭാര്യാഷ്ടകമേതേഷു യാതേഷു തപസേ ചിരമ് .
ബഭൂവ ദുഃഖിതം സ്ത്രീണാം യദ്വിയോഗോ്ഹിദുഃസഹഃ .. 29
ദുഃഖിതാഃ പ്രത്യയേ തേഷാം ചക്രുസ്താ ദാരുണം തപഃ .
ശതചാന്ദ്രായണം താസാം തുഷ്ടാഭൂത്തേന പാർവതീ .. 30
അദൃശ്യോവാച സാ താസാം വചോ്ന്തഃപുരമന്ദിരേ .
ദേവീ സപര്യാവസരേ പ്രത്യേകം പൃഥഗീശ്വരീ .. 31
ദേവ്യുവാച .
ഭർത്രർഥമഥ ചാത്മാർഥേ ഗൃഹ്യതാം ബാലികേ വരഃ .
ചിരം ക്ലിഷ്ടാസി തപസാ നിദാഘേനേവ മഞ്ജരീ .. 32
ഇത്യാകർണ്യ വചോ ദേവ്യാ ദത്തപുഷ്പാ ചിരംടികാ .
സ്വവാസനാനുസാരേണ കുർവാണൈവേശ്വരീസ്തവമ് .. 33
ആനന്ദമന്ഥരോവാച വചനം മൃദുഭാഷിണീ .
ആകാശസംസ്ഥിതാം ദേവീം മയൂരീവാഭ്രമാലികാമ് .. 34
ചിരംടികോവാച .
ദേവി ദേവാധിദേവേന യഥാ തേ പ്രേമ ശംഭുനാ .
ഭർത്രാ മമ തഥാ പ്രേമ/ സ-ഭർ/താസ്തു മമാമരഃ .. 35
ദേവ്യുവാച .
ആസൃഷ്ടേർ-നിയതേർദാർഢ്യാ/ദമരത്വം ന ലഭ്യതേ .
തപോ-ദാനൈ+രതോ്ന്യം ത്വം/ വരം വരയ സുവ്രതേ .. 36

ചിരംടികോവാച .
അലഭ്യമേതന്മേ ദേവി തന്മദ്/ഭർതുർ-ഗൃഹാന്തരാത് .
മൃതസ്യ മാ വിനി+ര്യാതു ജീവോ ബാഹ്യമപി+ ക്ഷണാത് .. 37
ദേഹപാതശ്ച മേ ഭർതു+ര്യദാ+ സ്യാ/ദാത്മ-മന്ദിരേ .
തദേ-തദസ്-ത്വിതി വരോ ദീയതാ-മമ്ബികേ മമ .. 38
ദേവ്യുവാച .
ഏവമസ്തു സുതേ ത്വം ച പത്യൗ ലോകാന്തരാ+സ്ഥിതേ .
ഭവിഷ്യസി പ്രിയാ ഭാര്യാ ദേഹാന്തേ നാത്ര സംശയഃ .. 39
ഇത്യുക്ത്വാ വിര-രാമാസൗ ഗൗര്യാ ഗീർഗ-ഗനോദരേ .
മേഘ-മാലാ+ധ്വനിരിവ നിരവദ്യ-സമുദ്യതാ .. 40
ദേവ്യാം ഗതായാം ഭർതാരസ്/താസാം കാലേന കേനചിത് .
തേ കകുബ്ഭ്യഃ സമാ-ജഗ്മുഃ സർവേ പ്രാപ്ത-മഹാവരാഃ .. 41
അദ്യായമപി സംയാതു ഭാര്യായാ നികടം പതിഃ .
ഭ്രാതൃണാം ബാന്ധവാനാം-ച ഭവ+ത്വന്യോന്യ-സംഗമഃ .. 42
ഇദമന്യ-ദഥേതേഷാ-മസ-മഞ്ജസ-മാകുലമ് .
ശൃണു കിംവൃത്ത-മാശ്ചര്യ/മാര്യകാര്യോപ-രോധകമ് .. 43
തപ്യതാം തപ ഏതേഷാം പിതരൗ തൗ വധൂയുതൗ .
തീർഥമുന്യാശ്രമ+ശ്രേണീം ദ്രഷ്ടും ദുഃഖാ+ന്വിതൗ ഗതൗ .. 44
ശരീര-നൈര-പേ+ക്ഷ്യേണ പുത്രാണാം ഹിതകാമ്യയാ .
ഗന്തും കലാപ+ഗ്രാമം തം യത്നവന്തൗ ബഭൂവതുഃ .. 45
തൗ പ്രയാതൗ മുനി+ഗ്രാമ മാർഗേ ദദൃശതുഃ സിതമ് .
പുരുഷം കപിലം ഹ്രസ്വം ഭസ്മാങ്ഗം ചോർധ്വ-മൂർധജമ് .. 46
ധൂലീ-ലവ-മനാദൃത്യ/ തം ജരത്/പാന്ഥശങ്കയാ .
യദാ തൗ ജഗ്മതുസ്-തേന/ സ ഉവാചാന്വിതഃ ക്രുധാ .. 47
സവധൂക മഹാമൂർഖ തീർഥാർഥീ ദാരസംയുതഃ .
മാം ദുർവാസ-സമുല്ലങ്ഘ്യ ഗച്ഛസ്യ-വിഹിതാനതിഃ .. 48
വധൂനാം തേ സുതാനാം ച ഗച്ഛതസ്-തപസാർ/ജിതാഃ .
വിപരീതാ ഭവിഷ്യന്തി ലബ്ധാ അപി മഹാവരാഃ .. 49
ഇത്യുക്തവന്തം തം യാവ+ത്സദാ-രോ/ഥ വധൂയുതഃ .
സന്മാനം കുരുതേ താവൻ-മുനിരന്തർ/ധിമാ-യയോ .. 50

അഥ തൗ പിതരൗ തേഷാം സവ-ധൂകൗ സുദുഃഖിതൗ .
കൃശീഭൂതൗ ദീനമുഖൗ നിരാശൗ ഗൃഹമാഗതൗ .. 51
അതോ വദാമ്യഹം തേഷാം നൈകം നാമാ-സമഞ്ജസമ് .
അസമഞ്ജസ-ലക്ഷാണി ഗണ്ഡേ സ്ഫോടാഃ സ്ഫുടാ ഇവ .. 52

ചിദ്വ്യോമ-സംകല്പ-മഹാപുരേ/സ്മി-
ന്നിത്ഥം വിചി+ത്രാ+ണ്യസ-മഞ്ജസാനി .
നിഃശൂന്യരൂപേ/പി-ഹി സംഭവന്തി
ദൃശ്യേ യഥാ+ വ്യോമനി ദൃശ്യ-ജൃമ്ഭാഃ .. 53

ഇത്യാർഷേ ശ്രീ വാസിഷ്ട മഹാരാമായേണ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണ പ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ താപസോ-
പാഖ്യാനാന്തർഗത സപ്ത+ദ്വീപേ+ശ്വരോപാഖ്യാനേ സപ്ത+ദ്വീപേ+ശ്വര-വർണനം നാമ+ (ദ്വി-ആ)ശീ+ത്യധിക-ശതതമഃ സർഗഃ..182..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
8.1.2024